

ZAMONAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIM SIFATINI NAZORAT QILISH VA BOSHQARISHDA DIREKTOR O'RINBOSARINING ROLI

*Qashqadaryo viloyati Nishon tumani
23-son DMTT direktor o'rinbosari
Narzullayeva Sevara Asadullayevna*

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mashg'ulotlar jarayonida ta'lim sifatini nazorat qilish va tashkil etishning zamonaviy usullari yoritilgan. Shuningdek, direktor o'rinbosarining ta'lim-tarbiya jarayonini monitoring qilish, pedagogik faoliyatni tahlil qilish hamda ta'lim sifatini oshirishdagi boshqaruv faoliyati haqida fikr yuritilgan.

Аннотация: В статье освещаются современные методы организации и контроля качества образовательного процесса в дошкольных образовательных организациях. Также рассматривается деятельность заместителя директора по мониторингу образовательного процесса и повышению качества образования.

Abstract: The article highlights modern methods of organizing and monitoring the quality of educational activities in preschool educational institutions. It also describes the role of the deputy director in monitoring the educational process and improving the quality of education.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tizimi, tashkilot, menejment, boshqarish metodlari, kadrlar, ta'lim sifati, ilmiy yondashuv, jarayon, vaziyatli, dasturiy-maqsadli yondashuv, kadrlar siyosati.

Ключевые слова: система дошкольного образования, организация, менеджмент, методы управления, персонал, качество образования, научный подход, процесс, ситуационный, программный подход, кадровая политика.

Key words: pre-school education system, organization, management, management methods, personnel, quality of education, scientific approach, process, situational, programmatic approach, personnel policy.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifati ko'p jihatdan rahbar kadrlarning, ayniqsa direktor o'rinbosarining kasbiy faoliyatiga bog'liq. Direktor o'rinbosari pedagogik jarayonni tashkil etish, nazorat qilish va tahlil etishda muhim boshqaruv subyekti hisoblanadi. U ta'lim sifatini monitoring qilish, pedagoglar faoliyatini muvofiqlashtirish va innovatsion yondashuvlarni joriy etishda asosiy rol o'ynaydi. Zamonaviy ta'lim tizimida an'anaviy nazorat usullaridan voz kechib, kompetensiyaga asoslangan, tizimli monitoring va tahlilga yo'naltirilgan boshqaruv modeli joriy etilmoqda. Bu esa direktor o'rinbosaridan yuqori darajadagi analitik fikrlash, innovatsion yondashuv va raqamli kompetensiyalarni talab etadi. Zamonaviy

yondashuvlar asosida ta'lim sifatini nazorat qilish va boshqarish direktor o'rinbosaridan yuqori darajadagi raqamli, analitik va innovatsion kompetensiyalarni talab etadi. Ushbu yondashuvlar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, pedagogik faoliyatni takomillashtirish hamda bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini nazorat qilishda direktor o'rinbosari muhim boshqaruv subyekti sifatida faoliyat yuritadi. U pedagogik jarayonni rejalashtirish, tashkil etish, monitoring qilish va tahlil etish orqali ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, zamonaviy yondashuvlar asosida ishlash direktor o'rinbosaridan innovatsion fikrlash, strategik qaror qabul qilish va jamoani samarali boshqarish kompetensiyalarini talab etadi.

Zamonaviy yondashuvlar qatoriga kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, raqamli texnologiyalardan foydalanish, monitoring va baholashning yangi mexanizmlari kiradi. Ushbu yondashuvlar orqali ta'lim jarayoni bolalarning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda tashkil etiladi. Natijada, ta'lim sifati oshadi va samarali natijalarga erishiladi. Direktor o'rinbosari pedagoglar faoliyatini tizimli ravishda kuzatib boradi, ularning kasbiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi hamda metodik yordam ko'rsatadi. Shuningdek, ichki nazorat tizimini yo'lga qo'yish, ta'lim jarayonini tahlil qilish va natijalar asosida takomillashtirish chora-tadbirlarini ishlab chiqish ham uning asosiy vazifalaridan biridir.

Zamonaviy boshqaruv maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbari oldida turgan muhim vazifalardan biri bo'lib, u tashkilot rivojlanishiga ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillarni chuqur tahlil qilishni talab etadi. Rahbar yoki direktor o'rinbosari ta'lim jarayonini samarali tashkil etish uchun pedagogik xodimlar faoliyati, ta'lim texnologiyalari, ta'lim jarayonini rejalashtirish va boshqarish mexanizmlarini to'g'ri anglab, turli vaziyatlarda oqilona boshqaruv qarorlarini qabul qila olishi zarur. Shu orqali maktabgacha ta'lim tashkilotining barqaror rivojlanishi va ta'lim sifatining oshishiga erishiladi. Zamonaviy boshqaruv maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatining samaradorligini ta'minlovchi muhim omillardan biridir. Maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbari yoki direktor o'rinbosari tashkilot faoliyatini boshqarishda ichki va tashqi omillarni chuqur tahlil qila olishi, pedagogik jamoa faoliyatini samarali tashkil etishi hamda ta'lim jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida yo'lga qo'yishi zarur. Bunda ta'lim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish va tahlil qilish boshqaruv faoliyatining asosiy yo'nalishlari hisoblanadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mashg'ulotlar sifatini nazorat qilishda direktor o'rinbosarining vazifalari quyidagilardan iborat:

Zamonaviy yondashuvlar asosida ta'lim sifatini nazorat qilish quyidagi jihatlarini o'z ichiga oladi:

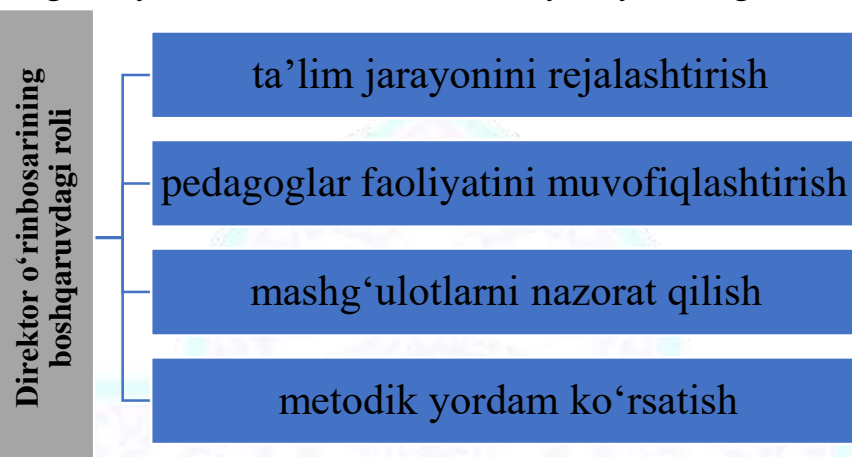
- **Kompetensiyaviy yondashuv** – bolalarda hayotiy ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan bo'lib, bilimdan ko'ra uni amalda qo'llashga urg'u beradi;
- **Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim** – har bir bolaning individual qobiliyati va ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish;
- **Raqamli pedagogika** – axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali ta'lim jarayonini interaktiv va samarali tashkil etish;
- **Monitoring va diagnostika tizimi** – ta'lim sifatini doimiy ravishda baholash va natijalar asosida rivojlantirish choralari ishlab chiqish;
- **Inklyuziv yondashuv** – barcha bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratish va ularning ehtiyojlariga mos ta'limni ta'minlash.

Ta'lim sifatini boshqarish, eng avvalo, boshqaruv kadrlari tomonidan ta'lim va kadrlar tayyorlash jarayonini kuzatish kabi faoliyat turidan foydalanishni ko'zda tutadi. Buning uchun ular tegishli metodlarni, jumladan, kvalimetriya asoslarini, ya'ni sifatni miqdoriy baholash metodini qo'llash orqali ta'lim sifatining boshlang'ich va berilgan holatini aniq belgilashlari lozim bo'ladi. Ilmiy adabiyotlarda mahsulot, xizmatlar sifatini baholash, boshqaruv faoliyatining baholash ob'ekti to'g'risida qadriyat borasidagi mulohazalarni shakllantirishga qaratilgan funksiyasining alohida tipiga kiritiladi. *Ta'lim sifatini o'lchash sifat o'lchovini belgilash va uning qiymatini maxsus algoritmlar yordamida olishni ko'zda tutadi. Bunday jarayonning samaradorligi baholashning statistik metodlarini qo'llash orqali ta'minlanadi.* Bu baholanayotgan ob'ektning sifat ko'rsatkichlari qiymati aksariyat hollarda tasodifiy kattaliklar deb hisoblanishi bilan bog'liqdir. Bunday holat ana shu sifatga bevosita yoki bilvosita ta'sir ko'rsatuvchi ko'plab omillar va shart-sharoitlar bilan izohlanadi. SHu bois boshqaruv tarkibi ta'lim sifati haqidagi axborotni olish va ishlashning statistik metodlarini qo'llay

bilishi kerak. Shu jihatdan olganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini ta'minlashda zamonaviy yondashuvlar, boshqaruv, innovatsiya va axborot texnologiyalarini ta'lim-tarbiya jarayoniga joriy etishda rahbarlik layoqatini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur vazifani amalga oshirishda maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbar xodimlarining har biridan yuksak kasbiy salohiyat va insoniy sifatlarga ega bo'lish talab etiladi. «Avvalambor, uning vatanparvar va yurtparvarlik fazilatlariga ega bo'lishi, ona yurtini chin qalbidan sevishi va ardoqlashi, el-yurti uchun o'zini ayamasligi, kerak bulsa, bu yo'lda jonini ham fido qilishiga tayyor bo'lishini, o'z kasb-korining ustasi, shu ishning chinakam bilimdoni, bu borada boshqalarga o'rnak bo'lishini kutadi.

Shu bilan birga maktabgacha ta'limni isloh qilishning asosiy shartlaridan biri - buyuk ma'naviy fazilatlarga ega, insoniy fazilatlarni o'zida mo'jassamlashtirgan, yetuk kadr sifatida faoliyat yuritayotgan mutaxassislar avlodini yetishtirishni talab etadi. Hozirgi davrning bu talabi – maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarini axloqan va ma'nan yetuk, komil insonlar qilib tarbiyalash vazifalarini bajarishni talab etadi. MTT rahbarlari va pedagog kadrlari oldida turgan eng dolzarb vazifalardan biri – erkin fuqaro ma'naviyatini, ozod shaxsni shakllantirish masalasidir. Boshqacha aytganda, o'z xaq-huquqlarini taniydigan, o'z kuchi va imkoniyatlarini anglagan, atrofda sodir bo'layotgan voqea va hodisalarga mustaqil munosabat bilan yondashgan, ayni zamonda shaxsiy manfaatlarini mamlakat va xalq manfaatlari bilan uyg'un xolda quradigan erkin, har jihatdan barkamol insonlarni tarbiyalash lozim. Shu jihatdan olganda, barkamol insonni tarbiyalash avvalo, pedagoglardan ulkan mahorat va mas'uliyatni talab qiladi. Ustozlik mahorati va tarbiyachilik san'atining tayyor andozasi yoki qolipi mavjud emas. Ushbu san'atni egallash uchun insondan katta kuch, ijodkorlik va ko'p yillik tajriba talab etiladi. onini rejalashtirish, uni amalga oshirish, o'quv reja, dasturlarining mazmun mohiyati bilan emas, balki bolalarning olgan bilimlari, malaka va ko'nikmalari, mustaqil ravishda olgan bilimlari bilan bog'liq ta'lim natijasi sifati bilan belgilanmoqda. Har tomonlama taraqqiy etgan, aqlan va ma'nan barkamol, jismonan va ruhan tetik farzandlarni maktabgacha tarbiya tashkilotlarida kamol toptirish ahamiyati, Vatanimizning ravnaqi bugungi kunda yosh avlodlarga bergan ta'lim sifati va tarbiya mohiyati bilan chambarchas bog'liqligi alohida dolzarblik kasb etadi. Mamlakatimizda bu borada amalga oshirilayotgan islohotlar buyuk ma'naviy fazilatlarga ega, insoniy fazilatlarni o'zida

mo'jassamlashtirgan, yetuk kadr sifatida faoliyat yuritishga zamin hozirlaydi.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim faoliyatining sifati nafaqat o'quv rejalari va dasturlarining mazmuni bilan, balki tarbiyalanuvchilarning egallagan bilimlari, malaka va ko'nikmalari, shuningdek, mustaqil ravishda bilim olish qobiliyati bilan ham belgilanadi. Shu sababli ta'lim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish va nazorat qilishda zamonaviy boshqaruv yondashuvlaridan foydalanish muhim hisoblanadi.

Zamonaviy boshqaruv yondashuvlari — pedagogik monitoring, raqamli texnologiyalar, kompetensiyaga asoslangan baholash, tahliliy faoliyat va feedback tizimining joriy etilishi ta'lim jarayonining sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishiga xizmat qiladi. Ushbu yondashuvlar orqali ta'lim jarayonini tizimli nazorat qilish, mavjud muammolarni o'z vaqtida aniqlash va ularni bartaraf etish imkoniyati kengayadi.

Xulosa: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mashg'ulotlar jarayonida ta'lim sifatini ta'minlashda direktor o'rinbosarining boshqaruv faoliyati muhim ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonini samarali rejalashtirish, pedagogik monitoringni yo'lga qo'yish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali ta'lim sifatini yanada oshirish mumkin. Yuqoridagilardan kelib chiqib, bugungi kunda davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim va tarbiya sifatini takomillashtirish muammosini alohida tadqiqot predmeti sifatida o'rganish ehtiyoji sezilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori, 2019 yil 13 may, PQ-4312.
2. Narimbaeva L.K. *Maktabgacha ta'lim sifatini nazorat qilish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish*. "Экономика и социум", 2021.
3. Mirziyoyev Sh.M. *Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz*. – Toshkent, 2016.
4. Mirziyoyev Sh.M. *Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz*. – Toshkent, 2017.